

ผลการดำเนินงานธุรกิจสีเขียว (Green Business) เพื่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ธีระ กุลสวัสดิ์¹, ธีระวัฒน์ จันทัก²

¹คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

โทร0-3810-2369 หรือ 0-3839-3475 E-mail: teera@buu.ac.th

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทร0 3259 4043-50 (41228) E-mail: Thirawat.scb@gmail.com Thirawat@ms.su.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินธุรกิจสีเขียว (Green Business) ในส่วนของธุรกิจรับซื้อของเก่า โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้แทนองค์กร และชาวบ้านในชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวการสัมภาษณ์ พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ จังหวัดนครปฐมผลจากการศึกษาพบว่า ธุรกิจรับซื้อของเก่าหรือธุรกิจแปรสภาพขยะเป็นเงินนั้น ปัจจุบันได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ขยะเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ธุรกิจนี้มีบทบาทสำคัญในการช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการจ้างงานการสร้างรายได้ ด้วยการเก็บขยะขาย ทำให้ปริมาณขยะลดลง จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการทำธุรกิจพบว่า ผู้ประกอบการมีเงินหมุนเวียนไม่มากพอในการรับซื้อขยะจากชุมชนและปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงาน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุนธุรกิจประเภทนี้ เนื่องจากธุรกิจนี้มีส่วนช่วยให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนมีความน่าอยู่ ผลกระทบที่เกิดจากขยะลดลง ตลอดจนช่วยให้การเผาขยะที่เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้โลกร้อนลดลง

คำสำคัญ:ธุรกิจสีเขียว, ชุมชน, สิ่งแวดล้อม

1. ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันเป้าหมายสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์คือความอยู่ดีมีสุขสุขภาพดีและมีความมั่นคงปลอดภัยแต่ที่ผ่านมามนุษย์ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยและไม่ระมัดระวัง(กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, 2550)จึงส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกเกิดสภาวะโลกร้อน(สุนทรบุญญาธิการและคณะ, 2545)และภัยธรรมชาติต่างๆดังนั้นสิ่งที่ทุกคนต้องการคือการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานเดิมกับธรรมชาติ(ศศิณา ภาวรา, 2550) โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จในการมุ่งสู่ความอยู่ดีมีสุขที่เป็นเป้าหมายได้คือการลดขั้นตอนของการทำงานร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมแก้ปัญหาหรือการทำงานร่วมกันเป็นกระบวนการเป็นต้น (พิพัฒน์ วีระถาวร, 2555) และคงต้องยอมรับความจริงว่าการใช้ชีวิตเกิดมาเป็นมนุษย์ต้องใช้ทรัพยากรและทำลายทรัพยากรมากพอสมควร การประกอบธุรกิจบางอย่างมีผลในทางทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น ธุรกิจค้าไม้ ขุดเจาะน้ำมัน รู้จักกันในนามของ “เศรษฐกิจทุนนิยม” ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดในการเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ให้เป็นเงินมากที่สุด ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดสารเคมีปนเปื้อน ซึ่งถือว่าธุรกิจดังกล่าว ทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนัก เพราะกลไกการแข่งขันจึงทำให้เกิดทางเลือกใหม่ในการดำเนินธุรกิจที่สร้างผลกำไรไปพร้อมๆกับการรักษาสิ่งแวดล้อมนั่นก็คือ “ธุรกิจสีเขียว”

โดยธุรกิจสีเขียว หมายถึง องค์กรที่ประกอบธุรกิจโดยมีปณิธานในการทำงาน มุ่งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลายของโลกมนุษย์ มีชีวิตอยู่ร่วมกันในระบบนิเวศวิทยาที่ดีที่สุดและอย่างยั่งยืน มีนโยบายและกระบวนการในการประกอบธุรกิจที่พยายามใช้ หรือทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และหากเป็นไปได้ต้องพยายามสร้างขึ้นทดแทน หรือพยายามบำบัดสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เรื่องที่มีความสลับซับซ้อนและมีค่าใช้จ่ายแฝงอยู่ด้วยพอสมควร จะอาศัยเพียงจิตสำนึกความรับผิดชอบเพียงปัจจัยเดียวไม่เพียงพอ แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าไม่มีจิตสำนึกรับผิดชอบ โลกคงล่มสลายเป็นอย่างแน่นอนจากปัญหา ภาวะโลกร้อน (Global Warming) กลายเป็น ภาวะโลกเดือดพล่าน (Global Boiling) องค์กรแต่ละองค์กรสามารถเลือกวางนโยบายได้ว่า ตนเองมีความต้องการและความพร้อมที่จะ “เขียว” ขนาดไหน ปัจจัยที่นำมาพิจารณาในการเลือกระดับความเขียว หรือระดับความรับผิดชอบต่อทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการอนุรักษ์พลังงานอย่างยั่งยืน (นงนุช อัสสัมภินวงศ์, 2553)ได้แก่ ระดับศีลธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อเจ้าของบริษัทหรือ CEOกฎหมายที่ควบคุมผู้ประกอบการทัศนคติของผู้บริโภคและสาธารณชน เป็นต้น โดยเน้นให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมภายในและภายนอกองค์กร (จณิน เจริญสอาด, 2550)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินงานธุรกิจสีเขียว (Green Business) เพื่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยมุ่งศึกษา รูปแบบทางธุรกิจกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนการลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2. วัตถุประสงค์ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ประกอบการธุรกิจสีเขียว และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน (ดวงนภา มกรานุกัษ, 2554)

2.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยโดยเลือกแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) คือ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (วราณี แกมเกตุ, 2551)

2.3การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.3.1 การค้นคว้าเอกสารรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบธุรกิจสีเขียวจากแหล่งสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และเอกสารวิชาการต่างๆ รวมทั้ง การค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทห้างพาณิชย์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป

2.3.2 การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 1 ท่าน ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ขออนุญาตจดบันทึก ภาคสนาม (Fieldnote) และบันทึกเทปเพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลในกรณีที่เกิดบันทึกไม่ทัน

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวสัมภาษณ์เชิงลึก

2.5 การวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) ได้เข้าไปสังเกตการณ์สภาพแวดล้อม (Setting) การทำงาน (Acting) และการวิเคราะห์เรื่องราว ผู้วิจัยพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลทีรวบรวมได้ทั้งหมดจากการจดบันทึก และการถอดความในเทปบันทึกเสียงมาอ่าน-ฟัง-วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อใช้เป็นข้อมูลต่อไป

3.สรุปผลการทดลอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ทำวิจัยได้แบ่งผลการศึกษากออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

1. รูปแบบทางธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่าธุรกิจสีเขียวมีรูปแบบการทำธุรกิจในระบบเฟรนไชส์ มีสาขาเครือข่ายและเฟรนไชส์กระจายทั่วไปตามจังหวัดต่างๆ แต่ละปีสามารถรีไซเคิลขยะกว่าได้ 1 แสนตัน และเมื่อดำเนินงานไปสักระยะทำให้เริ่มมองเห็นช่องทางในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการรีไซเคิลขยะ จึงตัดสินใจเข้าร่วมซื้อเฟรนไชส์ของบริษัทอื่น ภายใต้เงื่อนไขคือ ต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด มีความพร้อมทางด้านทุนหมุนเวียน ทำเล ที่ตั้ง จำนวนพนักงาน และการจ่ายค่าประกันในการใช้สิทธิ์ต่างๆ เช่น ชื่อร้าน ซึ่งรูปแบบของธุรกิจระบบเฟรนไชส์เป็นสัญญาหรือข้อตกลงอย่างเป็นทางการระหว่างสองกิจการที่มีกำหนดระยะเวลาของการทำธุรกิจที่ชัดเจนโดยให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ซื้อสิทธิ์ (Franchisee) ในการขายสินค้าหรือดำเนินธุรกิจภายใต้ชื่อตราสินค้าและภาพลักษณ์ของเจ้าของสิทธิ์ (Franchisor) ผู้ซื้อสิทธิ์จะต้องจ่ายค่าตอบแทนในการใช้ชื่อการค้าให้แก่ผู้ให้สิทธิ์เช่นค่าธรรมเนียมเริ่มแรก (Franchise Fee) ค่าลิขสิทธิ์ (Royalty Fee) และค่าส่งเสริมการตลาด (Advertising Fee) เป็นต้น

2. กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจจากการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากผู้สัมภาษณ์พบว่า การดำเนินธุรกิจสีเขียว แบ่งกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ 2 ด้าน คือ 1) กลยุทธ์ทางการตลาด 4Ps ได้แก่ กลยุทธ์ด้านราคา (Price) ตั้งราคาที่เป็นมาตรฐาน และยุติธรรม กลยุทธ์ด้านสถานที่ (Place) ใช้รถเคลื่อนที่ไปรับซื้อ หรือทำลายเอกสารตามสถานที่ต่างๆ เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับคู่แข่ง ตรงที่รับทำลายและรับซื้อถึงที่ กลยุทธ์ด้านสินค้า (Product) ธุรกิจสีเขียวได้ทำธุรกิจเกี่ยวกับขยะ ของเก่า กระดาษ นำสิ่งของพวกนี้มาผ่านกระบวนการเพื่อให้มันกลับมาใช้ใหม่ได้ และกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) ส่งเสริมให้ลูกค้ารู้จักแยกขยะ และให้ความรู้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับประเภทของขยะ และสิ่งของขึ้นไหนสามารถนำไปรีไซเคิลได้ และถ้าไม่สามารถนำไปรีไซเคิลควรจะต้องเอาไปจัดการให้ถูกวิธีและ 2) กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management): CRM ที่เน้นกระบวนการเน้นการรักษาความสำคัญกับลูกค้า เพื่อสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อองค์กรและเป็นผู้สร้างกำไรระยะยาวให้กับองค์กร

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลักๆ มี 2 ประการ ได้แก่ 1) ขาดแคลนในด้านปัจจัยนำเข้า เช่น เงินทุน แรงงาน เป็นต้น โดยถือว่าเงินทุนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ การขาดเงินทุนจะทำให้การดำเนินธุรกิจหยุดชะงัก และส่งผลกระทบต่อเงินหมุนเวียนภายในภาคหน้า เนื่องจากการรับซื้อของเก่าจำเป็นต้องใช้เงินหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา 2) ขาดแคลนแรงงาน นั่นคือ การมีแรงงานไม่เพียงพอต่องานที่มี ทำให้ระบบการทำงานของพนักงานต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ตลอดเวลา เช่น พนักงานที่ต้องคัดแยกของภายในโรงงาน อาจต้องออกนอกสถานที่เพื่อไปทำลายเอกสารที่มีจำนวนมากและมีเวลาจำกัด ดังนั้นงานแยกก็จะค้างอยู่ในโรงงาน ส่งผลให้งานไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ และแรงงานส่วนใหญ่ขององค์กรเป็นชาวต่างดาว แม้ทุกคนจะมีใบอนุญาตทำงาน แต่อย่างไรก็ตามยังเกิดปัญหากับเจ้าหน้าที่ตำรวจบ่อยๆ เช่น ขอตรวจบัตร แต่ลูกจ้างไม่ได้พกบัตรติดตัวไว้ เป็นต้น

4. ลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนผลจากการศึกษาพบว่า ธุรกิจรับซื้อของเก่าที่มีการขยายเฟรนไชส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมีบทบาทสำคัญในการช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการจ้างงานการสร้างรายได้ด้วยการเก็บขยะขาย ทำให้ปริมาณขยะลดลง

4.ผลการทดลองและวิจารณ์

จากผลการวิจัย ทำให้ทราบว่า ธุรกิจสีเขียวในปัจจุบันมีรูปแบบการทำธุรกิจในระบบเฟรนไชส์ แต่ละปีสามารถรีไซเคิลขยะกว่าได้ 1 แสนตัน โดยระบบเฟรนไชส์มีเงื่อนไขคือ ต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด มีความพร้อมทางด้านทุนหมุนเวียน ทำเล ที่ตั้ง จำนวนพนักงาน และการจ่ายค่าประกันในการใช้สิทธิ์ต่างๆ เป็นต้นสำหรับกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจพบว่า การดำเนินธุรกิจสีเขียวแบ่งกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ 2 ด้าน คือ 1) กลยุทธ์ทางการตลาด 4Ps โดยด้านราคา (Price) พบว่า มีการตั้งราคาที่เป็นมาตรฐาน และยุติธรรม กลยุทธ์ด้านสถานที่ (Place) มีการใช้รถเคลื่อนที่ไปรับซื้อ หรือทำลายเอกสารตามสถานที่ต่างๆ เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับคู่แข่ง ตรงที่รับทำลายและรับซื้อถึงที่ ด้านกลยุทธ์ด้านสินค้า (Product)

ธุรกิจสีเขียวได้ทำธุรกิจเกี่ยวกับขยะ ของเก่า กระดาษ นำสิ่งของพวกนี้มาผ่านกระบวนการเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และด้านกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) ส่งเสริมให้ลูกค้ารู้จักแยกขยะ และให้ความรู้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับประเภทของขยะ และสิ่งของขึ้นใหม่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ และถ้าไม่สามารถนำไปรีไซเคิลควรจะต้องเอาไปจัดการให้ถูกวิธี โดยวิธีการดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดธุรกิจสีเขียวของนรินทร์องค์อินทร์ (2552) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อชุมชนเป็นหลักและ 2) กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ได้เน้นกระบวนการรักษาความสำคัญกับลูกค้า เพื่อสามารถสร้างและรักษาความจงรักภักดีลูกค้าและเป็นผู้สร้างกำไรระยะยาวให้กับองค์กร

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลักๆ มี 2 ประการ ได้แก่ 1)ขาดแคลนในด้านปัจจัยนำเข้า เช่น เงินทุน แรงงาน เป็นต้น โดยถือว่าเงินทุนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ การขาดเงินทุนจะทำให้การดำเนินธุรกิจหยุดชะงัก และส่งผลกระทบต่อเงินลงทุนหมุนเวียนภายในภาคหน้า เนื่องจากการรับซื้อของเก่าจำเป็นจะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา 2)ขาดแคลนแรงงาน นั่นคือ การมีแรงงานไม่เพียงพอต่องานที่มี ทำให้ระบบการทำงานของพนักงานต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ตลอดเวลา เช่น พนักงานที่ต้องคัดแยกของภายในโรงงาน อาจต้องออกนอกสถานที่เพื่อไปทำลายเอกสารที่มีจำนวนมากและมีเวลาจำกัด ดังนั้นงานแยกก็จะค้างอยู่ในโรงงาน ส่งผลให้งานไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ และแรงงานส่วนใหญ่ขององค์กรเป็นชาวต่างดาว แม้ทุกคนจะมีใบอนุญาตทำงาน แต่อย่างไรก็ตามยังเกิดปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจบ่อยๆ เช่น ขอตรวจบัตร แต่ถูกจำไม่ได้พบบัตรติดตัวไว้ เป็นต้น ตลอดจนผลการศึกษายังพบว่า ธุรกิจสีเขียวได้ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยธุรกิจรับซื้อของเก่าที่มีการขยายเฟรนด์ชิพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีบทบาทสำคัญในการช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการจ้างงานการสร้างรายได้ด้วยการเก็บขยะขาย ทำให้ปริมาณขยะลดลงอีกด้วย ซึ่งได้สอดคล้องกับสุนีย์ สุทธิประธรรม และพิทักษ์ศิริวงศ์ (2556) ได้ศึกษาเส้นทางสู่ฟาร์มสีเขียว : รูปแบบกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรีในเครือบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหารจำกัด (มหาชน) พบว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้ฟาร์มสุกรมากที่สุดได้รับประโยชน์จากการจัดการสิ่งแวดล้อมได้แก่การนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วมาใช้ในการทำไร่อ้อยซึ่งช่วยประหยัดต้นทุนปุ๋ยและน้ำไปได้มากและชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อฟาร์มสุกรกาญจนบุรีเพราะการเข้ามาของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนใกล้เคียงให้ดีขึ้น จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการที่ชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งธุรกิจสีเขียวมิใช่จะไม่ได้รับผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอีกด้วย

5.ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาที่พบปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าสำคัญในการดำเนินธุรกิจ ผู้ประกอบการควรหาแหล่งเงินทุนจากแหล่งเงินกู้ หรือ หาผู้ร่วมลงทุนเพิ่ม
- 2.ปัญหาด้านแรงงานไม่เพียงพอต่องานปัจจุบัน หากผู้ประกอบการต้องการจัดการปัญหาด้านแรงงาน ผู้ประกอบการควรศึกษาจำนวนที่ต้องทำในแต่ละวัน และจัดระบบการทำงาน ตารางการทำงานของพนักงานให้เหมาะสมกับจำนวนพนักงานที่มีอยู่ หรืออาจจะรับสมัครพนักงานใหม่เพิ่มเข้ามาช่วยในการทำงาน
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุนธุรกิจประเภทนี้ เนื่องด้วยธุรกิจนี้ส่วนช่วยให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนมีความน่าอยู่ มลภาวะที่เกิดจากขยะลดลง ตลอดจนช่วยให้การเผาขยะที่เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้โลกร้อนลดลง

6.บรรณานุกรม

[1] กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, 2550, “คู่มือประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการอนุรักษ์พลังงานในอาคารธุรกิจ”.กรุงเทพฯ; บริษัทไทยวิศวกรรมที่ปรึกษาทางเลือกจำกัด.

[2] จณิน เอี่ยมสะอาด, 2550, “รูปแบบและการสื่อสารการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทย.”.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

[3] ดวงภา มกรานุรักษ์, 2554, “อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้าพ.ศ. 2554 -2564”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

[4] นงนุช อัสสัมฉินวงศ์, 2553, “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์พลังงานกรณีศึกษาโรงเรียนเบญจมราชูทิศจังหวัดจันทบุรี,” ดุษฎีนิพนธ์สาขาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยบูรพา.

[5] นรินทร์ องค์อินทร์, 2552, “กลยุทธ์สร้างองค์กรสีเขียว.,กรุงเทพมหานคร: แมคกรอ-ฮิล.

[6] พิพัฒน์ วีระถาวร, 2555, “ธุรกิจสีเขียว (Green Business) โอกาสของประเทศไทย”, แกนเกษตร 40 ฉบับพิเศษ, หน้า 11-13.

[7] วรณิ แกมเกตุ, 2551, .วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.,กรุงเทพฯ. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาคณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- [8] ศศินา ภารา, 2550, “ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,” กรุงเทพมหานคร: บริษัทส.เอเชียเพรส(1989) จำกัด.
- [9] สุนทร บุญญาธิการ, อุทัยศุภิสกุลวงศ์และศศินวิบูลบัณฑิตยกิจ, 2545, “พลังงานใกล้ตัว,” กรุงเทพฯ: เฟลสท์ออฟเซท,
- [10] สุนีย์ สุทธิปธรรม และพิทักษ์ ศิริวงศ์, 2556, “เส้นทางสู่ฟาร์มสีเขียว :รูปแบบกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรีในเครือบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหารจำกัด (มหาชน)”, วารสารวิชาการVeridian E-Journal, (6)3, หน้าที่ 794-804.